

Det europeiska valutasamarbetet

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet de motioner som väckts under allmänna motionstiden 2002 och som tar upp frågorna om införande av euro, former för ställningstagande till euro, informationsinsatser i samband med folkomröstning om euro och analyser av effekter att införa euro. Samtliga motioner avstyrks av utskottet.

I betänkandet finns sju särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden	5
1 Frågan om deltagande i det europeiska valutasamarbetet.....	5
1.1 Införande av euro.....	5
1.2 Former för ställningstagande till euro.....	7
1.3 Informationsinsatser i samband med folkomröstning om euro.....	8
1.4 Analyser av effekter av att införa euro	10
Särskilda yttranden.....	12
1. Det europeiska valutasamarbetet	12
2. Det europeiska valutasamarbetet	13
3. Det europeiska valutasamarbetet	13
4. Det europeiska valutasamarbetet	14
5. Det europeiska valutasamarbetet	14
6. Det europeiska valutasamarbetet	15
7. Det europeiska valutasamarbetet	16
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	18
Motioner från allmänna motionstiden.....	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Införande av euro

Riksdagen avslår motionerna

2002/03:Fi231 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkande 7,
2002/03:Fi233 av Alf Svensson m.fl. (kd) yrkande 4,
2002/03:Fi234 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 10,
2002/03:Fi250 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkandena 1–3,
2002/03:Fi274 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 1,
2002/03:L319 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 11 samt
2002/03:N207 av Sten Tolgfors (m) yrkande 3.

2. Former för ställningstagande till euro

Riksdagen avslår motionerna

2002/03:Fi247 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkandena 2 och 3,
2002/03:Fi250 av Karin Pilsäter m.fl. (fp) yrkande 4,
2002/03:Fi274 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 2,
2002/03:Fi289 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkande 5,
2002/03:K432 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 15,
2002/03:U323 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkande 2 samt
2002/03:U326 av Maud Olofsson m.fl. (c) yrkande 25.

3. Informationsinsatser i samband med folkomröstning om euro

Riksdagen avslår motionerna

2002/03:Fi247 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 1,
2002/03:Fi276 av Lena Sandlin-Hedman m.fl. (s) yrkandena 1–3,
2002/03:Fi289 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 3, 4, 6 och 7
samt
2002/03:U323 av Bo Lundgren m.fl. (m) yrkande 3.

4. Analyser av effekter att införa euro

Riksdagen avslår motionerna

2002/03:Fi274 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 3–14 samt
2002/03:Fi289 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkandena 8 och 9.

Stockholm den 21 november 2002

På finansutskottets vägnar

Sven-Erik Österberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sven-Erik Österberg (s), Fredrik Reinfeldt (m), Carin Lundberg (s), Karin Pilsäter (fp), Sonia Karlsson (s), Kjell Nordström (s), Mats Odell (kd), Agneta Ringman (s), Gunnar Axén (m), Tommy Waidelich (s), Christer Nylander (fp), Lena Ek (c), Hans Hoff (s), Tomas Högström (m), Agneta Gille (s), Yvonne Ruwaida (mp) och Siv Holma (v).

Utskottets överväganden

1 Frågan om deltagande i det europeiska valutasamarbetet

1.1 Införande av euro

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till att frågan om ett deltagande i valutaunionen och införandet av euron kommer att underställas svenska folket för prövning anser inte utskottet det meningsfullt att riksdagen nu beslutar i frågan. Utskottet avstyrker därför motionerna.

Motionerna

I *Moderata samlingspartiets motioner Fi231 och N207* anføres att Sverige bör vara med i Europasamarbetet. Regeringen har valt att ställa Sverige utanför samarbetet, och det skapar valutaoro med en svag krona. Priserna blir högre och räntor urholkar välståndet. Motionärerna anser att en gemensam valuta underlättar för företag och konsumenter genom minskad valutaosäkerhet, långsiktigt lägre räntor, ökad handel och lägre priser på den inre marknaden. Det blir lättare för privatpersoner och småföretag när man bl.a. ska resa, handla, göra affärer, investera, studera eller pensionera sig. Sverige måste därför så fort som möjligt få ta del av de fördelar som den gemensamma valutan innebär. När ett beslut om en svensk euroanslutning är fattat bör Sverige ansluta sig till ERM2 (yrkande 7).

I *Folkpartiet liberalernas motion Fi250* anføres att den tilltagande internationaliseringen har förändrat förutsättningarna för nationell ekonomisk politik. Nationsgränserna betyder allt mindre för företag, produkter, pengar, människor etc. Eurosamarbetet har blivit en av de starkaste länkarna i det europeiska samarbetet. Motionärerna anser att Sverige glider iväg från viktiga delar av det bredare politiska samarbetet i EU genom att stå utanför eurosamarbetet. Ett viktigt argument för ett medlemskap i eurosamarbetet är att det skulle innebära en ökad möjlighet för svenska företrädare att ta till vara och skydda svenska intressen i viktiga politiska och ekonomiska beslutsforum. Andra viktiga argument är pressade konsumentpriser, slopade växlingskostnader, väsentligt ökade handelsvolymerna, specialisering och högre inkomster, stabilare investeringsklimat och växelkursregim. Det är viktigt att riksdagen fastställer en handlingsplan och tidtabell för resan till fullvärdigt svenskt eurosamarbete. En nationell övergångsplan, som ska omfatta såväl den offentliga förvaltningen som företag och banker, bör göras upp och vara klar att sätta i sjön direkt efter ett ja i folkomröstningen. Efter ett ja i folkomröstningen bör en förhandling tas upp med euroländerna om svenskt inträde i den

europiska växelkursmekanismen (ERM). Sverige bör därefter gå med i euro-samarbetets sista fas så snart det är praktiskt och juridiskt möjligt (yrkandena 1–3).

I *Folkpartiet liberalernas motion L319* anförs att medlemskap i EMU innebär lägre priser för svenska konsumenter. Genom att marknader inom EMU-området integreras ökar möjligheterna till jämförelse av olika producenter och företag. Detta leder till ökad konkurrens. Ett svenskt deltagande i den gemensamma valutan är därför av stor vikt för konsumenterna. Folkpartiet vill att en folkomröstning genomförs så fort som möjligt (yrkande 11).

I *Kristdemokraternas motion Fi233* anförs att EMU bidrar till att förstärka utvecklingen för trygghet och säkerhet. Med en gemensam valuta fullföljs den gemensamma marknaden. Euron stärker ett positivt konkurrens klimat inom EU. Sveriges inflytande i EU stärks genom ett deltagande i EMU. Möjligheterna att påverka i EU är större än om Sverige inte går med. Det blir vidare lättare för konsumenter att jämföra priser mellan olika länder. Ett svenskt deltagande innebär också att valutakursrisken försvinner och räntorna blir lägre (yrkande 4).

I *Centerpartiets motion Fi234* anförs att frågan om Sveriges knytning till euron ska avgöras i en folkomröstning. En folkomröstning brådskar inte, och Sverige bör tills vidare stå utanför EMU:s tredje steg. Riksbanken har blivit självständig sedan kronan började flyta och agerat föredömligt för att bekämpa inflationen och skapa stabilitet för kronan. Ett tecken är det minskande räntegapet till euroområdet. Flera händelser de senaste åren ger upphov till tvivel om ECB:s förmåga att självständigt driva en stabil penningpolitik. Även euroländernas finanspolitik inger farhågor. På sikt är risken stor att förtroendet för euron urholkas. Kommissionens agerande visar tydligt att det återstår många svåra diskussioner i euroområdet innan det finns en bred samtycka om de långsiktiga målen med penningpolitiken. För svensk del uppstår också frågan om till vilken kurs kronan skulle knytas till euron vid ett eventuellt inträde. Den kontinuerliga deprecieringen under 90-talet har inneburit att svensk industris konkurrenskraft bevarats, men det har skett till priset av att svenska löntagares köpkraft har urholkats och ett minskat omvandlings- och effektiviseringsstryck i industrin. En knytning till euron på en för låg nivå riskerar att permanenta denna lägre köpkraft för lång tid framöver (yrkande 10).

I *Miljöpartiets motion Fi274* anförs att EMU i första hand är ett politiskt projekt, med syfte att knyta medlemsländerna närmare varandra i en centralstyrd ekonomisk politik. De långsiktiga konsekvenserna har i väldigt liten omfattning klagjorts eller debatterats. Motionärerna anser att Sverige, efter att fördelar och nackdelar med ett medlemskap har vägts samman, inte ska gå med i EMU (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

I slutet av 1997 beslutade riksdagen att Sverige inte skulle införa EU:s gemensamma valuta, euron, när den s.k. tredje etappen av EMU inleddes den 1 januari 1999 (prop. 1997/98:25, bet. 1997/98:FiU9, rskr. 1997/98:75).

Riksdagen beslutade samtidigt att Sverige bör hålla dörren öppen för ett eventuellt framtida deltagande i valutaunionen, och om det efter den 1 januari 1999 bedöms lämpligt att Sverige deltar, skall frågan underställas svenska folket för prövning.

Statsminister Göran Persson har inbjudit riksdagspartierna till överläggningar om datum för folkomröstning om Sveriges deltagande fullt ut i EMU med målet att nå så bred enighet som möjligt.

En folkomröstning kommer att hållas och alla politiska partier har förklarat sig beredda att respektera utfallet av folkomröstningen. Det är mot den bakgrunden inte aktuellt för riksdagen att nu besluta om deltagande i den monetära unionens tredje steg. Det är för närvarande inte heller aktuellt för Sverige att delta i ERM2. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Fi231 (m) yrkande 7, Fi233 (kd) yrkande 4, Fi234 (c) yrkande 10, Fi250 (fp) yrkandena 1–3, Fi274 (mp) yrkande 1, L319 (fp) yrkande 11 samt N207 (m) yrkande 3.

1.2 Former för ställningstagande till euro

Utskottets förslag i korthet

Utskottet utgår ifrån att partiöverläggningarna bl.a. ska behandla tidpunkten för folkomröstning och röstningsalternativ. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna.

Motionerna

I *Moderata samlingspartiets motion U323* anføres att Sverige så snabbt som möjligt måste få ta del av de fördelar som den gemensamma valutan innebär, och regeringen bör därför redan i höst presentera en tidtabell över processen för beslut om euron (yrkande 2).

I *Folkpartiet liberalernas motion K432* yrkas att det under hösten 2002 bör fattas beslut om tidpunkten för folkomröstningen om Sveriges inträde i euro-samarbetet och att en folkomröstning bör ske under 2003 (yrkande 15).

I *Folkpartiet liberalernas motion Fi250* yrkas att det omgående inleds förhandlingar mellan riksdagspartierna om en folkomröstning år 2003 (yrkande 4).

I *Vänsterpartiets motion Fi289* anføres att det ska finnas gott om tid för diskussion, debatt och folkbildning och att det bör gå minst ett år från beslutet om tidpunkt för folkomröstningen till omröstningens genomförande (yrkande 5).

I *Centerpartiets motion U326* anføres att en folkomröstning bör hållas tidigast hösten 2003. Det är väsentligt att det ges tillräckligt med tidsutrymme från det att tidpunkt för folkomröstningen fastställts till dess att den faktiskt

genomförs. Ett minimum för detta måste vara sex månader. Sverige bör använda den kommande tiden till att dra erfarenheter av EMU-projektet under en konjunkturcykel. Frågan som ställs i en folkomröstning ska svara ett tydligt Ja eller Nej till svenskt medlemskap. Det är viktigt att de kampanjer som drivs inför folkomröstningen av staten garanteras ett likvärdigt offentligt stöd (yrkande 25).

I *Miljöpartiets motion Fi274* anförs att Miljöpartiet anser att den bästa tidpunkten för en folkomröstning om ett eventuellt svenskt medlemskap i EMU är i samband med nästa riksdagsval år 2006. Fördelen med detta är att folkomröstningen kan bli beslutande om det sker på ordinarie valdag. En beslutande folkomröstning är viktig, eftersom riksdagen och regeringen inte då kan kringgå folkomröstningsresultatet (yrkande 2).

I *motion Fi247* av Ulf Holm m.fl. (mp) förordas att för att understryka vikten av ”fair play” i folkomröstningen om EMU är det viktigt att det bara finns två klara och tydliga linjer. Folket ska ha möjlighet att ta ställning till ett medlemskap i EMU eller inte. Därför bör bara möjligheterna att rösta nej, ja eller blankt finnas (yrkandena 2 och 3).

Utskottets ställningstagande

Statsministern Göran Persson angav i regeringsförklaringen efter riksdagsvalet 2002 att överläggningar mellan riksdagspartierna ska inledas om datum för folkomröstning om Sveriges deltagande fullt ut i EMU med målet att nå så bred enighet som möjligt.

I partiledardebatten den 11 november bjöd statsministern in till partiöverläggningar den 29 november. Utskottet utgår ifrån att överläggningarna kommer att behandla, förutom tidpunkten för en folkomröstning, även frågor om t.ex. röstningsalternativ. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi247 (mp) yrkandena 2 och 3, Fi250 (fp) yrkande 4, Fi274 (mp) yrkande 2, Fi289 (v) yrkande 5, K432 (fp) yrkande 15, U323 (m) yrkande 2 samt U326 (c) yrkande 25.

1.3 Informationsinsatser i samband med folkomröstning om euro

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser att det är viktigt att svenska folket får en bred och allsidig information om EMU och euron och understryker vikten av att resurserna fördelas rättvist mellan ja- och nejsidan. Utskottet förutsätter att partiöverläggningarna även kommer att omfatta dessa frågor och avstyrker därför motionerna.

Motionerna

I *Moderata samlingspartiets motion U323* anförs att det behövs en informationsinsats om euron i syfte att öka kunskapen och intresset hos svenska folket (yrkande 3).

I *Vänsterpartiets motion Fi289* yrkas att alla kampanjorganisationer öppet redovisar sina finansieringskällor. Nejpartierna är kraftigt underrepresenterade i riksdagen i förhållande till vad opinionen tycker om EMU, därför är det rimligt att nejpartierna särbehandlas positivt när resurserna fördelas till riksdagspartierna. Allt statligt material om EMU bör godkännas av företrädare för både ja- och nejsidan. Regeringen bör tillsätta en parlamentarisk kommitté i syfte att ta hand om förberedelserna inför folkomröstningen, fördela ekonomiska medel till kampanjorganisationer samt övervaka att informationen från myndigheternas sida präglas av saklighet (yrkandena 3, 4, 6 och 7).

I *motion Fi247* av Ulf Holm m.fl. (mp) förordas att resurserna för ja- och nejsidan inför folkomröstningen i EMU ska fördelas rättvist (yrkande 1).

I *motion Fi276* av Lena Sandlin-Hedman m.fl. (s) anförs att det är av stor vikt att resurserna för ja- och nejsidan fördelas rättvist, både för trovärdigheten inför folkomröstningen och för att ett resultat av omröstningen ska upplevas som legitimt. Det är vidare av stor vikt att folkrörelser, fackförbund, olika intresseorganisationer ges ett stort utrymme att själva utforma sina prioriteringar och sin opinionsbildning. Regeringen ska därför fördela de statliga resurser som läggs på information inför folkomröstningen rättvist mellan ja- och nejsidan så att de på ett allsidigt sätt belyser frågan om svenskt medlemskap i EMU. Det är väsentligt att de som erhåller statliga medel tydligt redovisar dessa (yrkandena 1–3).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det mycket viktigt att svenska medborgare får en bred och allsidig information om EMU och euron inför ställningstagandet i folkomröstningen. Utskottet utgår ifrån att de partiöverläggningar som hålls den 29 november ingående kommer att diskutera frågan om informationsinsatser och medelstilldelning. Utskottet anser att det är mycket viktigt att resurserna för ja- och nejsidan fördelas rättvist, både för trovärdigheten inför folkomröstningen och för att ett resultat av omröstningen ska upplevas som legitimt.

Med anledning härav avstyrker utskottet motionerna Fi247 (mp) yrkande 1, Fi276 (s) yrkandena 1–3, Fi289 (v) yrkandena 3, 4, 6 och 7 samt U323 (m) yrkande 3.

1.4 Analyser av effekter av att införa euro

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser att det är viktigt att noga analysera effekterna av att införa euro i Sverige. En kommitté har föreslagit ett antal åtgärder för att stärka den svenska finanspolitiken inför ett eventuellt införande av euron i Sverige. Betänkandet bereds nu inom Regeringskansliet. Det görs också olika informationsinsatser om EMU och euron. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna.

Motionerna

I *Vänsterpartiets motion Fi289* yrkas i händelse av ett nej i EMU-folkomröstningen att regeringen ska lägga fram förslag som innebär att Riksbankens ställning och ledningsorganisation i princip återställs till vad som gällde före den 1 januari 1999, vidare att regeringen ska verka för att Sveriges underkastelse till de stabilitetsnormer som ligger till grund för EMU-samarbetet upphävs och att Sverige får en egen penningpolitik (yrkandena 8 och 9).

I *Miljöpartiets motion Fi274* anförts att ett EMU-medlemskap innebär att Sverige får en överstatlig penningpolitik. Konsekvenserna av detta har inte ännu debatterats. Det är därför viktigt att inte regeringen beslutar om EMU-medlemskap, utan att detta först har föregåtts av både debatt och folkomröstning. Motionärerna anser vidare att det demokratiska underskott som EMU leder av måste motverkas, exempelvis genom att Europeiska centralbanken (ECB) underställs Europaparlamentet. Parlamentet är EU:s enda demokratiskt direkt valda organ. EMU:s konstruktion som sådan, med riktlinjerna för den ekonomiska politiken fastslagen i fördragen, är ohållbar. De ekonomiska teorierna förändras och inget säger att samma politik är rätt i alla sammanhang. Det finns således ett demokratiskt underskott inom EMU. Motionärerna anser att det finns ett stort värde i att kunna föra en självständig penningpolitik. Om Sverige går med i EMU kommer sådana störningar som annars kunnat hanteras genom förändringar av valutakurserna i stället att ge andra effekter, exempelvis ökad arbetslöshet eller sänkta lönenivåer. De fördelar som kommer av att slippa växla pengar inom euroländerna är starkt överdrivna och står inte i proportion till de negativa effekter som kommer av ett EMU-medlemskap. Svenska folket har näppeligen kravet att ”komma till rätta med växlingseländet” högst på listan av önskade politiska reformer. Svenskt inflytande i EU förutsätter inte att vi också går med i EMU. För att nå hög trovärdighet inom ett politiskt område är det rimligtvis mer vunnit att engagera sig kraftfullt inom detta område än att glatt följa med strömmen i allt. Vill Sverige upprätthålla ett fortsatt förtroende inom miljöområdet är det följaktligen viktigare att exempelvis sluta att agera bromskloss i fråga om miniminivåer på EU-nivå för koldioxidskatter. EMU-medlemskapet undergräver den svenska demokratin. Olika länder kräver helt enkelt olika lösning-

ar, och EMU riskerar därför att leda till stora regionala slitningar. Sverige riskerar att dräneras på kapital, naturresurser och kompetens (yrkandena 3–14).

Utskottets ställningstagande

Vid behandlingen av motsvarande yrkanden för ett år sedan i betänkande 2001/02:FiU1 skrev utskottet: ”När det gäller effekter av ett eventuellt svenskt medlemskap i EMU är det utskottets uppfattning att dessa måste studeras och analyseras. I den stora offentliga utredningen om Sverige och EMU, den s.k. EMU-utredningen (SOU 1996:158), gjordes en bred genomgång av de allmänna effekterna av en valutaunion och effekterna för Sverige av att delta respektive inte delta i valutaunionen. Utskottet har också i betänkande 2001/02:FiU23 (s. 35 och 40) behandlat motsvarande yrkanden och skrev bl.a. att enligt utskottets mening finns det i dagsläget ingen anledning att fatta beslut om vilka mått och steg som bör tas inom skilda politikområden i det fall svenska folket i en folkomröstning avvisar ett svenskt EMU-medlemskap.

Utskottet vill också tillägga att i mars 2002 överlämnade kommittén (Fi 2000:07) om stabiliseringspolitik för full sysselsättning vid svenskt medlemskap sitt slutbetänkande (SOU 2002:16). Kommittén föreslog ett antal åtgärder för att stärka den svenska finanspolitiken inför ett eventuellt införande av euron i Sverige. Betänkandet har remissbehandlats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Med anledning av vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna Fi274 (mp) yrkandena 3–14 samt Fi289 (v) yrkandena 8 och 9.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden.

1. Det europeiska valutasamarbetet

av Sven-Erik Österberg, Carin Lundberg, Sonia Karlsson, Kjell Nordström, Agneta Ringman, Tommy Waidelich, Hans Hoff och Agneta Gille (alla s).

Införande av euro

Sveriges relationer till EMU har diskuterats under ett drygt årtionde. Den socialdemokratiska extra partikongressen i Stockholm i mars 2000 fattade beslut om att partiet ställer sig positivt till att Sverige ska bli medlem i den ekonomiska och monetära unionen så snart ett antal villkor är uppfyllda. Sverige skulle ha en väl fungerande lönebildning och ett konjunkturläge i rimlig takt med euroområdet med tillräckligt starka offentliga finanser för att hävda svensk konkurrenskraft och föra en aktiv ekonomisk politik. Och för att säkra en folklig uppslutning ska frågan om medlemskap i EMU:s tredje fas underställas svenska folket för prövning i en folkomröstning.

Det socialdemokratiska förtroenderådet som samlades den 16 november 2002 beslöt att dessa villkor är uppfyllda och att frågan om Sveriges deltagande i EMU nu bör avgöras av en folkomröstning.

Därmed har Socialdemokraterna tydligt uttalat att Sverige bör införa euron och fullt ut delta i det ekonomiska och monetära valutasamarbetet. Det slutgiltiga ställningstagandet skall göras av svenska folket i en folkomröstning, och samtliga partier har deklarerat att de kommer att följa resultatet av denna.

Former för ställningstagande till euro

Statsminister Göran Persson inbjöd i partiledardebatten den 11 november 2002 till partiledaröverläggningar den 29 november. I dessa överläggningar kommer frågan om tidpunkten för folkomröstningen att diskuteras.

Informationsinsatser i samband med folkomröstning om euro

I den uppgörelse som tecknats mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet anges tydligt att partierna inför folkomröstningen om EMU är överens om att "resurserna för jasiidan och nejsidan ska fördelas rättvist".

Det är viktigt att regeringen fördelar de statliga resurser som kommer att satsas på information inför folkomröstningen rättvist mellan jasiidan och nejsidan.

Partierna bör inom ramen för partiledaröverläggningarna som inleds den 29 november 2002 sträva efter att uppnå en frivillig överenskommelse om att

öppet redovisa finansieringen av sina kampanjer i likhet med tidigare överenskommelser i samband med riksdagsvalet 2002.

Analys av effekter av att införa euro

Socialdemokraterna anser att ett väl fungerande valutasamarbete utgör en demokratisk motvikt till växande globala marknadskrafter. Inom ramen för en gemensam valuta finns goda möjligheter även för ett litet land som Sverige att bedriva en aktiv ekonomisk politik. Ett svenskt deltagande i EMU kan komma att bidra till lägre räntor och därigenom till ökad sysselsättning, högre tillväxt och mer resurser till välfärden. Euron gör det också lättare för människor att resa över nationsgränserna inom EU och bidrar också till ökad handel, bättre konkurrens och lägre priser i Europa. För att långsiktigt främja välfärd och arbete vill Socialdemokraterna därför att Sverige ska bli medlem i EMU.

2. Det europeiska valutasamarbetet

av Fredrik Reinfeldt, Gunnar Axén och Tomas Högström (alla m).

Vi anser att Sverige bör vara med i Europasamarbetet. Att stå utanför samarbetet innebär valutaoro med en svag krona. Priserna blir högre och räntor urholkar välståndet. Vi anser att en gemensam valuta underlättar för företag och konsumenter genom minskad valutaosäkerhet, långsiktigt lägre räntor, ökad handel och lägre priser på den inre marknaden. Det blir också lättare för privatpersoner och småföretag när man bl.a. ska resa, handla, göra affärer, investera, studera eller pensionera sig. Vi anser därför att Sverige så fort som möjligt måste få ta del av de fördelar som den gemensamma valutan innebär. När ett beslut om en svensk euroanslutning är fattat bör Sverige ansluta sig till ERM2.

3. Det europeiska valutasamarbetet

av Karin Pilsäter och Christer Nylander (båda fp).

Vi anser att eurosamarbetet har blivit en av de starkaste länkarna i det europeiska samarbetet. Sverige kommer successivt att glida i väg från viktiga delar av det bredare politiska samarbetet i EU genom att stå utanför eurosamarbetet.

Ett viktigt argument för ett medlemskap i samarbetet är att det skulle innebära ökade möjligheter för svenska företrädare att ta till vara och skydda svenska intressen i viktiga politiska och ekonomiska beslutsforum samt för svenska företag att konkurrera på lika villkor. Andra viktiga argument är pressade konsumentpriser, slojade växlingskostnader, ökade handelsvolym, stabilare investeringsklimat och växelkursregim.

Genom att marknader inom EMU-området integreras ökar således möjligheterna till jämförelse av olika producenter och företag. Detta leder till ökad konkurrens och lägre priser.

Vi anser att det är viktigt att fastställa en handlingsplan och tidtabell för resan till fullvärdigt svenskt eurosamarbete. En nationell övergångsplan, som ska omfatta såväl den offentliga förvaltningen som företag och banker, bör göras upp och vara klar att sättas i sjön direkt efter ett ja i folkomröstningen.

Efter ett ja i folkomröstningen bör en förhandling tas upp med euroländerna om svenskt inträde i den europeiska växelkursmekanismen. Vi anser att Sverige bör gå med i denna fas i eurosamarbetet så snart det är praktiskt och juridiskt möjligt.

4. Det europeiska valutasamarbetet

av Mats Odell (kd).

Jag anser att EMU bidrar till att förstärka utvecklingen för trygghet och säkerhet. Med en gemensam valuta fullföljs den gemensamma marknaden. Euron stärker ett positivt konkurrens klimat inom EU. Jag anser att Sveriges inflytande i EU stärks genom ett deltagande i EMU, och möjligheterna att påverka är större än om vi inte går med. Det blir vidare lättare för konsumenter att jämföra priser mellan olika länder. Ett svenskt deltagande innebär också att valutakursrisken försvinner och räntorna blir lägre.

5. Det europeiska valutasamarbetet

av Siv Holma (v).

I betänkandet behandlas ett flertal motioner om Sveriges förhållande till valutaunionen EMU. Utskottet föreslår att riksdagen inte i sak ska ta ställning till dessa motioner eftersom frågan kommer att avgöras i en folkomröstning. I betänkandet behandlas även en rad motioner om formerna för denna folkomröstning. Eftersom dessa frågor kommer att bli föremål för partiledaröverläggningar menar utskottet att riksdagen nu inte heller bör ta ställning i sak till dessa motioner. Med detta som motiv föreslår utskottet att riksdagen avslår samtliga motioner som behandlas i betänkandet.

Vänsterpartiet har länge krävt att frågan om Sveriges förhållande till EMU ska avgöras i en folkomröstning, och Vänsterpartiet har även velat sätta ut ett datum för omröstningen så att det kan garanteras gott om tid för folkbildning och debatt inför omröstningen, och vi har likaledes krävt att bäge sidor ska garanteras jämbördiga villkor inför omröstningen.

Statsministern har nu kallat till partiledaröverläggningar om datum och formerna för EMU-omröstningen. Mot denna bakgrund kan vi ställa oss bakom den behandlingsordning som ett enigt utskott valt när det gäller dessa motioner, och vi har liksom övriga partier valt att avstå från att reservera oss till förmån för motionsyrkanden som vi ställt och stöder.

I detta särskilda yttrande vill jag dock klargöra Vänsterpartiets principiella inställning till såväl frågan om EMU som frågan om formerna för den kommande folkomröstningen.

Vänsterpartiet motsätter sig ett svenskt deltagande i EMU. Ett svenskt medlemskap i EMU kommer sannolikt att innebära en mer genomgripande

förändring och påverkan på samhället än vad EU-medlemskapet hittills inneburit. Alla konsekvenser av det europeiska valutasamarbetet går inte att förutse. Men med någorlunda säkerhet kan man slå fast att utrymmet för en självständig ekonomisk politik minskar avsevärt. Vid ett EMU-medlemskap överförs makten över penningpolitiken till EU. Vi kommer därför att i samverkan med andra krafter verka för ett nej i den kommande folkomröstningen.

Utvecklingen hittills visar att det finns fullt fog för uppfattningen att EMU inte är något genomtänkt och välmotiverat projekt. Redan förekommer omfattande ekonomiska spänningar där flera länder är i behov av en annan politik än den som EMU kräver och centralbanken levererar.

De problem som redan har uppstått inom EMU, och som sannolikt kommer att bli mer omfattande i framtiden, kan göra EU ännu mer inåtvänt och förstärka det protektionistiska draget mot omvärlden.

Historiskt har det visat sig innebära stora risker med ett långtgående växelkursarbete mellan olika länders valutor. De har förr eller senare fallit samman. När EMU-projektet värderas är det viktigt att också ha med dessa historiska erfarenheter. Ingen kan med säkerhet förutspå de ekonomiska konsekvenserna av ett svenskt medlemskap i EMU. Alla kan dock konstatera att Sveriges ekonomi utvecklats positivt och även bättre än genomsnittet för EU-länderna under de år som Sverige stått utanför EMU-samarbetet.

Vid ett svenskt inträde i EMU försvinner möjligheterna att driva en nationell penning- och valutapolitik, och kvar finns endast finans- och budgetpolitik för att möta internationella och nationella ekonomiska påfrestningar.

Avsaknaden av penningpolitiken ställer krav på nya anpassningsmekanismer när det gäller priser, lönekostnader och arbetskraftens rörlighet. Detta innebär nya risker för löntagare i allmänhet och kvinnor i synnerhet samt ökade regionala klyftor.

EMU är ett ekonomiskt och politiskt projekt som tillsammans med den inre marknaden får mycket stora konsekvenser. EMU leder då till ökad federalism och innebär därmed i praktiken ett steg på vägen till den europeiska förbundsstaten – Europas förenta stater.

Vänsterpartiet vill slå vakt om och bevara principerna för Sveriges statskick och vår nationella suveränitet. Vi menar att grundprincipen för samarbetet inom den europeiska unionen ska bygga på ett mellanstatligt samarbete, dvs. ett samarbete mellan suveräna nationer. Vi motsätter oss därför den än hårdare knytning till EU som ett svenskt medlemskap i EMU skulle innebära.

6. Det europeiska valutasamarbetet

av Lena Ek (c).

Det är av vitalt intresse för såväl världsekonomin som EU att euron blir en framgång. EMU och euron kommer i hög grad att påverka Sverige och den svenska ekonomin oavsett om Sverige deltar eller inte.

Enligt min mening bör Sverige emellertid inte delta i EMU:s s.k. tredje etapp, eftersom nackdelarna med ett svenskt deltagande överväger fördelarna. EMU är inte i första hand ett ekonomiskt projekt, utan det är ett politiskt projekt. Därtill kommer att EMU är ett av EU:s mest tydliga överstatliga projekt, vilket minskar medlemsstaternas ekonomiska inflytande och ekonomiska flexibilitet. Enligt min uppfattning kommer också den gemensamma penningpolitiken med stor sannolikhet att tvinga fram mer av gemensam finanspolitik i unionen.

Riksbanken har blivit självständig sedan kronan började flyta och agerat föredömligt för att bekämpa inflationen och skapa stabilitet för kronan. Ett tecken är det minskande räntegapet till euroområdet. Flera händelser de senaste åren ger upphov till tvivel om ECB:s förmåga att självständigt driva en stabil penningpolitik. Även euroländernas finanspolitik inger farhågor. På sikt är risken stor att förtroendet för euron urholkas. Kommissionens agerande visar tydligt att det återstår många svåra diskussioner i euroområdet innan det finns en bred samsyn om de långsiktiga målen med penningpolitiken. För svensk del uppstår också frågan om till vilken kurs kronan skulle knytas till euron vid ett eventuellt inträde. Den kontinuerliga deprecieringen under 1990-talet har inneburit att svensk industris konkurrenskraft bevarats, men det har skett till priset av att svenska löntagares köpkraft har urholkats och ett minskat omvandlings- och effektiviseringsstryck i industrin. En knytning till euron på en för låg nivå riskerar att permanenta denna lägre köpkraft för lång tid framöver.

Vi bör noga följa valutaunionens utveckling och återkommande pröva argumenten för och emot ett inträde i EMU. Sveriges långsiktiga relationer till EMU bör värderas utifrån vunna erfarenheter. Det behövs åtminstone en hel konjunkturcykel för att kunna göra en rättvis värdering av projektet.

7. Det europeiska valutasamarbetet

av Yvonne Ruwaida (mp).

Jag anser att ett EMU-medlemskap innebär att Sverige får en överstatlig penningpolitik. Konsekvenserna av detta har ännu inte debatterats. Det demokratiska underskott som EMU lider av måste motverkas, t.ex. genom att Europeiska centralbanken (ECB) underställs Europaparlamentet. Parlamentet är EU:s enda demokratiskt direkt valda organ. EMU:s konstruktion som sådan, med riktlinjerna för den ekonomiska politiken fastslagna i fördragen, är ohållbar. Det finns således ett demokratiskt underskott inom EMU. Jag anser att det finns ett stort värde i att kunna föra en självständig penningpolitik. Om Sverige går med i EMU kommer sådana störningar som annars kunnat hantearas genom förändringar av valutakurserna i stället att ge andra effekter, exempelvis ökad arbetslöshet eller sänkta lönenivåer.

De fördelar som kommer av att slippa växla pengar inom euroländerna är starkt överdrivna och står inte i proportion till de negativa effekter som kommer av ett EMU-medlemskap. Svenska folket har näppeligen kravet att

”komma till rätta med växlingseländet” högst på listan av önskade politiska reformer.

Svenskt inflytande i EU förutsätter inte att vi också går med i EMU. För att nå hög trovärdighet inom ett politiskt område är det rimligtvis mer vunnit av att engagera sig kraftfullt inom detta område än att glatt följa med strömmen i allt. EMU-medlemskapet undergräver den svenska demokratin. Olika länder kräver helt enkelt olika lösningar, och EMU riskerar därför att leda till stora regionala slitningar. Sverige riskerar att dräneras på kapital, naturresurser och kompetens.

Efter att ha vägt samman de demokratiska, politiska, ekonomiska och miljömässiga aspekterna av ett EMU-medlemskap har jag dragit slutsatsen att Sverige inte ska gå med i EMU. Nackdelarna överväger fördelarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden

2002/03:K432 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fördelarna med eurosamarbetet och att en folkomröstning om svenskt inträde bör ske under 2003.

2002/03:Fi231 av Bo Lundgren m.fl. (m):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om deltagandet i det europeiska valutasamarbetet (avsnitt 7.2).

2002/03:Fi233 av Alf Svensson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EMU-samarbetet (avsnitt 6.3).

2002/03:Fi234 av Maud Olofsson m.fl. (c):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveriges förhållande till EMU (avsnitt 5.4).

2002/03:Fi247 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att resurserna för ja- och nejsidan inför folkomröstningen om EMU skall fördelas rättvist.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en folkomröstning om ett eventuellt svenskt medlemskap i EMU skall genomföras i samband med kommande riksdagsval år 2006.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att enbart möjligheten att rösta nej eller ja, samt blankt, skall finnas i den stundande folkomröstningen om EMU.

2002/03:Fi250 av Karin Pilsäter m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en snar anslutning av Sverige till eurosamarbetets tredje etapp.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om eurofrågans oskiljaktiga politiska och ekonomiska aspekter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell övergångsplan.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om omgående förhandlingar mellan riksdagspartierna om en folkomröstning år 2003.

2002/03:Fi274 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inte skall gå med i EMU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en folkomröstning om ett eventuellt svenskt medlemskap i EMU skall genomföras i samband med kommande riksdagsval år 2006.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Europeiska centralbanken (ECB) underställs Europaparlamentet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Maastrichtfördraget.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Europeiska centralbankssystemet ECBS.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en självständig penningpolitik.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EMU och transportpolitiken.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EMU och växlingsproblematiken.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Sveriges inflytande i EU.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EMU och ekonomiska sanktioner.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EMU och de ekonomiska konsekvenserna.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EMU missgynnar periferin.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de fördelningspolitiska effekterna.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om valutastabilitet.

2002/03:Fi276 av Lena Sandlin-Hedman m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fördelning av statliga bidrag inför en kommande folkomröstning om EMU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de organisationer som erhåller statliga informationsmedel in-

för folkomröstningen skall förpliktigas att öppet redovisa hur dessa använts.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att partierna i de överläggningar som kommer att föregå folkomröstningen skall sträva efter att uppnå en frivillig överenskommelse om att största möjliga öppenhet skall gälla vad gäller finansieringen av alla aktiviteter inför folkomröstningen.

2002/03:Fi289 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla kampanjorganisationer öppet bör redovisa sina finansieringskällor i en EMU-omröstning så att rättvisa förutsättningar skapas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nejpartierna särbehandlas positivt när resurserna fördelas till riksdagspartierna.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det skall finnas gott om tid för diskussion, debatt och folkbildning och att det därför bör gå minst ett år från beslutet om tidpunkt för folkomröstningen till folkomröstningens genomförande.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att allt statligt material bör godkännas av företrädare för både ja- och nejsidan och att de båda sidorna får utrymme för att redovisa sin syn på EMU.
7. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en parlamentarisk kommitté i syfte att handha förberedelserna inför folkomröstningen, fördela ekonomiska medel till kampanjorganisationer samt övervaka att informationen från myndigheternas sida präglas av saktighet.
8. Riksdagen begär att regeringen, i händelse av ett nej i EMU-folkomröstningen, lägger fram förslag som innebär att Riksbankens ställning och ledningsorganisation i princip återställs till vad som gällde före den 1 januari 1999 i enlighet med vad som anförs i motionen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom EU, i händelse av ett nej i EMU-folkomröstningen, skall verka för att Sveriges underkastelse till de stabilitetsnormer som ligger till grund för EMU-samarbetet upphävs och att Sverige för en egen penningpolitik.

2002/03:L319 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EMU-medlemskap.

2002/03:U323 av Bo Lundgren m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör presentera en tidtabell över processen för beslut om Sveriges anslutning till euron.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en informationsinsats för att öka kunskapen om euron.

2002/03:U326 av Maud Olofsson m.fl. (c):

25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EMU-folkomröstning och praktiska arrangemang kring denna.

2002/03:N207 av Sten Tolgfors (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett snabbt medlemskap i EMU.